

Lunds stift lämnar härmed sitt yttrande över Svenska kyrkans utredning 2024:02 Kyrkan och skogen - Ansvar, handling och hopp

Lunds stift har valt att lämna ett gemensamt svar från egendomsnämnden och stiftsstyrelsen. Nedan hänvisas genomgående till Lunds stift och då avses det remissvar som beslutats av stiftsstyrelsen i Lunds stift.

Lunds stift är positivt till initiativet att utreda Svenska kyrkans skogsbruk ur ett hållbarhetsperspektiv. Klimat och miljö är avgörande frågor för vår framtid och mycket angelägna för oss alla.

Debatten om Svenska kyrkans skogsbruk har varit högljudd och polariserad de senaste åren. Trots att skogen brukats utifrån demokratiskt beslutade verksamhetsplaner och budgetar har stiftens skogsförvaltningar - nämnder, utskott och tjänstemän - fått utstå kritik. Att därför på djupet utreda vad Svenska kyrkan som demokratisk organisation vill åstadkomma och uppnå med sitt skogsbruk är lovvärt.

Lunds stift framför skarp kritik mot att Kyrkostyrelsen valt att i en så omfattande och komplex fråga beställa en enmansutredning. En bredare och mer nyanserad utredning hade däremot kunnat vara ett stöd i Svenska kyrkans vidare arbete avseende skogsbruket.

Lunds stift vill vara tydligt med att man inte delar utredarens syn på Svenska kyrkans skogsbruk och inte känner igen den bild av den nuvarande förvaltningen som presenteras i utredningen. Det svarsformulär som tagits fram utgår ifrån att remissinstanserna delar utredningens verklighetsbeskrivning, vilket gör besvarandet problematiskt.

Lunds stift anser att utredningens förslag riskerar att öka konfliktnivån genom att nya konfliktytor byggts in, till exempel i otydliga samrådsprocesser och i samefrågan. Lunds stift noterar att uppdraget att utreda Svenska kyrkans skogsbruk (KmSkr 2021:5) av kyrkostyrelsen utvidgats till att omfatta även jordbruk och fond men inte sol- och vindenergi samt gruvtäkter. Av utredningsdirektiven (KS 2021-1610) framgår att utredningen ska omfatta samtliga tillgångsslag (jord, skog och fond) samt att utredningen ska bidra till genomförandet av Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Med hänsyn till att syftet varit att utredningen skulle omfatta hela prästlönetillgångsförvaltningen samt sänka konfliktnivån borde även den fossilfria energiproduktionen och gruvtäkterna omfattats. Förvaltningens verkligt stora etiska dilemma och konflikter gäller ofta just utbyggnaden av sol- och vindenergi samt gruvtäkter. Även om syftet är gott och det finns mycket som är angeläget i utredningen så kan Lunds stift inte ställa sig bakom utredningens förslag i stort. I flera avseenden är utredningens förslag alltför omfattande för att baseras på denna delvis ensidiga och

bristfälliga utredning som i huvudsak bygger på en enda forskares slutsatser. Det är också allvarligt att det i många avseende saknas konsekvensanalyser, i synnerhet på längre sikt. Lunds stift anser inte att utredning kan ligga till grund för större förändringar, varken i kyrkoordningen eller i Svenska kyrkans organisation, ekonomi eller skogsbruk.

Lunds stift anser att kyrkoordningen är välskriven och väl reglerar förvaltningsuppdraget. Lunds stift anser således inte att kyrkoordningen behöver förändras. Kyrkostyrelsen har redan idag det mandat som behövs för att vid behov förtydliga uppdraget och utfärda de bestämmelser som krävs för en god förvaltning.

För det fall att kyrkomötet ändå beslutar att kyrkoordningen ska justeras för att tydliggöra och balansera de fyra hållbarhetskriterierna föreslås följande formulering i KO 46 kap 3§. *”Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. De ska förvaltas uthålligt och så resurseffektivt som möjligt samtidigt som hänsyn ska tas till andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.”* Denna skrivning täcker nuvarande 46 kap 3 § och ersätter även 46 kap 8 § som kan tas bort, eller i vilket fall inte ska justeras i enlighet med utredningens förslag. Detta utvecklas närmare i svarsformuläret.

Lunds stift anser att utredningens förslag, som innebär minskade intäkter och ökade förvaltningskostnader, strider mot § 9 i Lagen om Svenska kyrkan. Eftersom Lunds stift gör bedömningen att utredningens förslag är avsevärt dyrare att genomföra än utredningen förutspår riskerar Svenska kyrkan att inte längre respektera det lagstadgade uppdraget att ekonomiskt bidra till Svenska kyrkans förkunnelse.

Lunds stift befärar att ett kyrkomötesbeslut som medvetet leder till avsevärt lägre intäkter från prästlönetillgångarna riskerar att få negativa konsekvenser för framtida bidrag från staten, till exempel kan det vara negativt i förhandlingarna om KAE. Lunds stift finner det därför anmärkningsvärt att regeringen inte är remissinstans eller hörts i frågan.

Syftet med prästlönetillgångarna är att avkastningen ska bidra till Svenska kyrkans förkunnelse och församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Att i den utsträckning som utredningen förespråkar minska bidraget till den grundläggande uppgiften genom att avstå avkastning för att i stället prioritera den biologiska mångfalden skulle kunna uppfattas som införande av en femte del i den grundläggande uppgiften.

De stora frågorna i utredningen är enligt Lunds stift

- 1) Hur ska Svenska kyrkans skogar brukas hållbart?
- 2) Var inom Svenska kyrkan ska beslut om mål och inriktning för prästlönetillgångsförvaltningen fattas?
- 3) Hur ska minskade intäkter från skogsbruket och ökade förvaltningskostnader hanteras inomkyrkligt?
- 4) Hur ska skogsbruket anpassas för rennäringens behov?

Lunds stift kommer nedan kortfattat och övergripande att redogöra för sin inställning i dessa frågor som ett komplement till svarsformuläret.

1) Hur ska Svenska kyrkans skogar brukas hållbart?

Denna fråga är mycket komplex. Lunds stift anser att utredaren i allt för hög utsträckning lutar sig mot en forskare, en klimatforskare, och i för liten utsträckning beaktar den omfattande skogliga forskning och kunskap som finns. Tyvärr är det lätt att hamna i målkonflikter – det som är det bästa för klimatet är inte alltid det bästa för den biologiska mångfalden.

Inledningsvis anser Lunds stift inte att procentuella mål ska beslutas nationellt och sedan fördelas ut på stiftet. Skogens geografiska förutsättningar måste beaktas och respektive stift ska sätta mål för sitt skogsbruk och sin förvaltning.

En avgörande fråga för Lunds stift är valet av perspektiv. Lunds stift vill betona att Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och därmed skyldig att ta ansvar för hela skapelsen. Att i så stor uträkning som utredningen föreslår se till den biologiska mångfalden inom Svenska kyrkans skogar är inte förenligt med ansvarstagande i ett större perspektiv. Detta betyder inte att den biologiska mångfalden är oviktig utan det handlar i viss mån om en målkonflikt. Lunds stift anser att Svenska kyrkans skogar har en viktig funktion i att binda koldioxid och i att leverera skogsprodukter som kan bidra till en grön omställning med mindre nyttjande av olja och andra mer skadliga fossila produkter (den så kallade substitutionseffekten). En växande skog som brukas aktivt binder koldioxid samtidigt som den bidrar med skogsråvara som kan ersätta olja och kol. Att ställa om Svenska kyrkans skogsbruk på det sätt utredningen förespråkar är inte förenligt med Lunds stift vilja att bidra med både skogsråvara och en skog som binder koldioxid. Såvida inte konsumtionen i sin helhet minskar drastiskt måste skogsråvaran hämtas från annat håll än Svenska kyrkans skogar, i annat fall ersätts den ofta med olja och kol.

Att överlåta åt andra skogsägare, i eller utanför Sverige, att leverera de nödvändiga skogsprodukterna är inte att ta skapelseologiskt ansvar.

Lunds stift anser att Svenska kyrkan ska invänta den statliga *Skogsutredningen för att främja ett långsiktigt hållbart och konkurrenskraftigt skogsbruk* som ska redovisas senast den 31 augusti 2025. Såväl Sverige som EU kommer med skogliga regleringar inom kort och Lunds stift anser inte att Svenska kyrkan bör förekomma detta arbete.

Ovanstående kritik förhindrar inte att skogsbruket kan förändras och fortsätta att utvecklas eller att större fokus kan läggas på att värna den biologiska mångfalden och andra åtgärder för miljöhänsyn, t ex anlägga våtmarker och återväta skog. Det uppdraget ryms dock i det uppdrag stiftens redan fått och i det mandat Kyrkostyrelsen redan har. Kompetens för detta uppdrag finns i stiftens samarbetar med experter.

Lunds stift anser att utredningen brister i konsekvensanalyser i flera avseenden. Bland annat krävs konsekvensanalys avseende det föreslagna skogsbrukets effekter på koldioxidbindning i skogen på längre sikt. Det saknas även konsekvensanalys av effekterna av att inte nyttja skogens produkter i stället för fossila produkter, d v s substitutionseffekten. Det saknas konsekvensanalys avseende det föreslagna skogsbrukets långsiktiga konsekvenser, d v s hur påverkas återväxt, resiliens etc? Hur kommer skogen att stå emot påfrestningar i form av till exempel insektsangrepp och stormar? Många av de befintliga konsekvensanalyserna i utredningen är alltför grunda och hypotetiska. Det är inte ansvarsfullt att tillstyrka utredningens förslag utan avsevärt utförligare konsekvensanalyser.

Lunds stift är negativt till att ställa om Svenska kyrkans skogsbruk på ett så omfattande sätt och så skyndsamt som utredningen föreslår. Att basera en sådan omställning som utredningen förespråkar på i huvudsak teoretisk forskning är alltför riskfyllt. En omställning av den här sorten måste ske i mindre omfattning och med kontinuerlig utvärdering. Det faktum att det saknas empirisk forskning avseende en omställning av den här digniteten och att förslaget medför långsiktiga risker avseende t ex resiliens och återväxt av skog gör att förslaget inte kan tillstyrkas.

Lunds stift anser miljö- och klimatnyttan med förslaget tveksam och förslaget för omfattande och riskfyllt för att genomföras.

En konsekvens av detta ställningstagande blir att det inte går att motivera kostnaderna som ska bäras av församlingarna. Lunds stift anser inte det försvarbart att öka förvaltningskostnaderna i den omfattning som förslaget innebär. Utredningen medför drastiskt ökade administrativa kostnader på stiftsnivå och nationell nivå, vilket inte är motiverat då nyttan kan ifrågasättas.

Om kyrkomötet beslutar att genomföra delar av utredningens förslag anser Lunds stift att omställningen av skogsbruket ska genomföras i mindre omfattning och i ett lugnare tempo. Svenska kyrkan bör lära av Uppsala Akademiförvaltning som inlett en omställning i samma riktning men i mindre omfattning och som beslutat om kontrollstation och utvärdering efter ett antal år. Det är av stor vikt att eventuella förändringar blir föremål för en systematisk utvärdering med regelbundna intervall.

2) Hur ska prästlönetillgångarna förvaltas och på vilka av de tre nivåerna inom Svenska kyrkan ska besluten fattas?

Lunds stift vill betona vikten av en kyrka som utgår från församlingarna och har lokal förankring. Att ytterligare centralisera Svenska kyrkan strider mot folkkyrkotanken. Fördelen med stiftens är bland annat att de innehar pastorala uppgifter och har tillräcklig närhet till de lokala församlingarna som har prästlönefastigheter. I kommentaren till kyrkoordningen 46 kap 3 § hänvisas till kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte:

”Även om jord- och skogsbruksarealerna minskar kommer förmodligen Svenska kyrkan ändå under lång tid vara en stor fastighetsinnehavare. Att skapa en rationell och effektiv organisation för förvaltning av dessa fastigheter samt även för prästlönefonderna är därför en viktig angelägenhet. Bland olika förvaltningsmodeller finns sådana som tveklöst uppfyller krav att vara effektiva och rationella, t.ex. sådana med en gemensam förvaltning för hela landet, men som inte har den lokala och regionala förankring som är önskvärd. En avvägning mellan dessa olika intressen leder till att förvaltningen bör ligga på stiftsnivå [...].”

Lunds stift förespråkar en oinskränkt rätt för stiftens att förvalta prästlönetillgångarna utifrån Lagen om Svenska kyrkan och kyrkoordningens bestämmelser.

Lunds stift motsätter sig att beslutanderätten avseende mål och inriktning för prästlönetillgångarna flyttas till den nationella nivån. En lokalt förankrad förvaltning förespråkas och är i linje med prästlönetillgångarnas historiska ursprung. Att förvalta på stiftsnivå och samarbeta med andra stift är dessutom ett arbetssätt som förespråkas inom Svenska kyrkan inom flera områden.

Lunds stift motsätter sig att den nationella nivån ska tillsätta ett markförvaltningsråd och anställa medarbetare för prästlöneförvaltningen. En fördyrad, centraliserad förvaltning på nationell nivå kan inte motiveras. Stiftens har ett väl utbyggt samarbete och samverkar kontinuerligt.

I den mån det krävs gemensamma övergripande beslut på nationell nivå har kyrkostyrelsen redan i nuvarande lydelse mandat att utge föreskrifter avseende förvaltningen av prästlönetillgångarna. Lunds stift ser därför inte behovet av en kyrkoordningsändring.

Lunds stift är positiva till att kyrkostyrelsen arbetar mer aktivt med de i kyrkoordningen reglerade samråden. Det faktum att kyrkostyrelsen inte utnyttjat de redskap som redan ges i kyrkoordningen motiverar enligt Lunds stift inte en förändring av kyrkans organisation eller förändringar i kyrkoordningen.

En samordning mellan stiftens sker redan idag genom exempelvis Egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan (ENSO) och Stiftens egendomsförvaltningars förening (STEF) mm. Dessutom har stiftens gemensamt antagit Färdplanen för klimatet och integrerat denna (kapitel 8) i det dagliga arbetet. Ett utökat samarbete mellan stiftens förordas också i betänkandet Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan.

En annan fråga är hur församlingarna ska involveras mer i skogsbruket genom samrådsförfarande. Lunds stift håller med utredaren om att det är viktigt med delaktighet för de närmast berörda församlingarna. I Lunds stift, som har mycket tätortsnära skog, är det naturligt med samråd och dialog med församlingarna där det anses relevant. Alla församlingar har dock inte kompetens eller resurser för att hantera skogsbruksfrågor. Det kan också leda till intressekonflikter varför det kan vara lämpligt att fatta besluten på mer övergripande nivå men ändå med en stark lokal förankring. Att erbjuda utökat samrådsförfarande och mer dialog kan dock vara positivt för att minska konfliktytorna.

3) Hur ska minskade intäkter från skogsbruket hanteras inomkyrkligt?

Lunds stift bedömer att utredaren underskattat kostnaderna för införandet av föreslaget skogsbruk. Detta gäller både de minskade intäkterna och de ökade kostnaderna för nya tjänster och utökad administration.

Utredarens uppskattade kostnad på 100 miljoner kronor (upp till 150 miljoner kronor) skulle innebära en sänkning av utdelningen från prästlönetillgångarna med cirka 20%.

Lunds stift har tillsammans med övriga stift låtit Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) räkna på utredningens förslag utifrån stiftens aktuella skogstillstånd.¹ Beräkningarna

¹ Simuleringen som utredningen hänvisar till är baserad på provytor på riksskogstaxeringen som ligger på Svenska kyrkans skogsinnehav, inte på de specifika skogsfastigheterna (se sid 298 i utredningen).

är gjorda med samma prognosmodell som utredningen använt och förutom att de är baserade på verklig data från den aktuella skogen tar de hänsyn till en hel omloppstid (100 år), det innebär ett långsiktigt perspektiv, i stället för bara en halv omloppstid (50 år). SLU-rapporten "Analyser med Heureka PlanVis av Svenska kyrkans skogar, 2024-12-20, visar att intäkterna minskar betydligt mer än utredningens uträkning. På kort sikt bedöms skogens genomsnittliga avkastning bli 58 % lägre än idag medan den på lång sikt minskar med 22 %. Skogens nettotillväxt kommer initialt att öka (effekt av minskad avverkning) medan den på lång sikt minskar. Det som också noteras är att de första 10 åren blir timmeruttaget 56 % lägre, vilket förutom intäktsbortfall innebär avsevärt mindre skogsråvara som kan ersätta fossila produkter (substitutionseffekten). Analysen visar inte hur förvaltningskostnaderna påverkas. Helt klart är det så att en omställning enligt utredningens förslag kommer att innebära ökande förvaltningskostnader, främst i fråga om personella resurser. Som exempel vittnar Uppsala Akademiförvaltning om ökade avverkningskostnader för år 2024 med 53 % för den skog som brukas hyggesfritt. Ovanstående talar för en större sänkning av utdelningen från prästlönetillgångarna än utredningen uppger.

Lunds stift anser att utredningen inte i tillräckligt hög utsträckning analyserat de ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Lunds stifts prästlönetillgångar har tre stabila ben - jord, skog och fond - och utdelningen från Lunds stifts prästlönetillgångar bedöms inte påverkas i alltför hög utsträckning av ett förändrat skogsbruk. Däremot kommer de 106 ekonomiska enheterna i Lunds stift att påverkas av en obligatorisk hållbarhetsavgift då kostnaderna för förslaget ska fördelas jämnt över landet.

Många församlingar har redan idag en ansträngd ekonomi och utredningen har inte utrett hur en obligatorisk hållbarhetsavgift kommer att påverka församlingarna. Här saknas till exempel en barnkonsekvensanalys avseende de effekter en sämre ekonomi kan få på verksamhet riktad mot barn.

Utredningen är inte främmande för att höja kyrkoavgiften. Som Lunds stift tolkar utredningen kommer det att vara upp till respektive församling att besluta om höjd kyrkoavgift för att kompensera hållbarhetsavgiften. Utredningen saknar konsekvensanalys av ett sådant beslut. Redan med dagens kyrkoavgift väljer vissa medlemmar att gå ur kyrkan på grund av kostnaden. Om kyrkoavgiften inte höjs kommer kostnaden i stället att belasta övrig verksamhet och kan komma att få negativa konsekvenser för den grundläggande uppgiften.

Att besluta att alla församlingar ska bidra med en obligatorisk hållbarhetsavgift är enligt Lunds stift inte förenligt med församlingarnas självständighet. Varje församling

ska själv avgöra vilka frågor som är angelägna för den enskilda församlingen såsom de självständiga enheter de är och ska vara. Församlingen kan välja att avsätta pengar för att gynna den biologiska mångfalden, men församlingen kan också välja att avsätta pengar för diakoni, bistånd, barnverksamhet eller något helt annat.

4) Hur ska skogsbruket anpassas för rennäringens behov

Stiftsstyrelsen i Lunds stift har ställt sig bakom kyrkostyrelsens åtta övergripande målskrivningar för det fortsatta försoningsarbetet med det samiska folket. Lunds stift vill dock betona vikten av att inte låta utredningens förslag leda till konflikter mellan olika samiska grupper.

Att de nordliga stiftet nu FSC-certifieras innebär att samarbetet med rennäringen regleras i många avseenden. FSC-certifieringen innebär ett vedertaget sätt att arbeta med till exempel samplanering med samebyarna. Lunds stift ifrågasätter lämpligheten i att införa formuleringen som föreslås i KO 46 kap 3 a§. Att införa denna typ av ensidig rättighet utan ett system som uttolkar innebörden och utan möjlighet till avgörande av oberoende part kan leda till svårigheter.

**Svenska
kyrkan**

Välkommen att delta i remissarbetet kring Svenska kyrkans skogsutredning

Läs detta innan du/ni besvarar remissformuläret!

Remissformuläret är riktat till de remissinstanser som kyrkostyrelsen angivit för skogsutredningen, nämligen församlingar, pastorat, stift och nämnderna på den nationella nivån.

För att flera personer ska kunna mata in svar i samma formulär behöver det påbörjade formuläret sättas på paus. Då erhålls en unik länk till just det formuläret som kan delas med berörda parter. Formuläret sätts på paus genom att du klickar på de två lodräta strecken som sitter mellan knapparna för "tillbaka" och "nästa" längst ner på sidan.

Denna pausfunktion kan också användas om ni vill uppta remissarbetet vid ett senare tillfälle.

De fält där du/ni ombeds att skriva egen text rymmer 25 000 tecken. I dessa fält är det även möjligt att klippa in text från andra dokument.

Remissformuläret kan också skrivas ut (se symbol i övre vänstra hörnet) för att underlätta besvarandet.

I formuläret tillfrågas du/ni inledningsvis om din/er övergripande uppfattning om utredarens förslag.

Därefter tillfrågas du/ni om utredarens samtliga förslag, vilka återges

ordagrant som de presenteras i betänkandets kapitel 12 "Överväganden och förslag" (rutorna).

När det gäller de förslag som förutsätter ändringar i kyrkoordningen framgår dessutom nuvarande och av utredaren föreslagen lydelse i kyrkoordningen.

Vilken remissinstans avger svaren i följande remissformulär (t.ex. xx stift eller xx pastorat)

Vilken/vilka funktioner är delaktiga i arbetet med att svara på remissen? (Du kan ange flera alternativ)

- ☐ Biskop JA
 - ☐ Egendomschef JA
 - ☐ Egendomsutskott/-nämnd JA
 - ☐ Kyrkoherde
 - ☐ Stiftsdirektor/kanslichef el. Motsvarande JA
 - ☐ Stiftsstyrelse/kyrkoråd JA
 - ☐ Annan, nämligen skogsförvaltare, stiftsjurist, hållbarhetsstrateg, stiftsadjunkt. Kyrkans unga i Lunds stift har inte haft möjlighet att delta.
-

Vad är din/er övergripande uppfattning om skogsutredningens förslag?

- ☐ Mycket positiv
- ☐ Ganska positiv
- ☐ Varken negativ eller positiv
- ☐ Ganska negativ
- ☐ Mycket negativ

Att Lunds stift avstyrker flera förslag ska inte ses som att stiftet inte är positivt till en översyn av dagens skogsbruk. Lunds stift anser att förvaltningens lokala förankring är av största vikt.

12.1.1 Ansvar, handling och hopp (s. 314)

Utredningens förslag: Det är utredningens tydliga slutsats att den framtida förvaltningen av Svenska kyrkans skogsbruk bör ske genom förverkligande av flera mål i ett helhetsperspektiv. Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga och existentiella värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd. Utredningens ambition är att föreliggande förslag ska bidra till en samlad och enig kyrka som genom ansvarstagande och handling bidrar till hopp.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ Avstyrker med förklaring
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Avstyrker med följande förklaring.

Frågan innehåller inget förslag att ta ställning till varför inget svarsalternativ passar. Se i stället avsnitt 12.3 för Lunds stifts ställningstagande gällande den övergripande målformuleringen.

Lunds stift känner inte igen den bild som utredningen redovisar av skogsförvaltningen och prästlönetillgångarnas skogsbruk och känner inte heller igen konflikterna på det sätt de framställs i utredningen.

Mycket av det som föreslås görs redan idag av de olika PLT-förvaltningarna. Lunds stift anser att helhetsperspektivet redan finns i dagens skogsbruk och att det bör fortsätta så och med fortsatt kontinuerlig utveckling för ett ännu mer hållbart skogsbruk.

12.2.1 Förtydligad styrning av förvaltningen (s. 318)

Utredningens förslag: Kyrkoordningen ändras för att stärka styrningen av förvaltningen av prästlönetillgångar och för att säkerställa en hållbar förvaltning. Kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen.

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § andra stycket

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen *ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönetillgångarna, och får även* utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Avstyrker bestämt. Det historiska ursprunget och syftet med prästlönetillgångarna talar för en fortsatt lokal förvaltning av dessa tillgångar. Lunds stift anser att det strider mot Svenska kyrkans organisation att centralisera besluten om mål och inriktning ytterligare.

Lunds stift anser inte att kyrkoordningen behöver ändras i detta avseende då det redan i dagens kyrkoordning finns möjlighet för kyrkostyrelsen att besluta om närmare bestämmelser för förvaltningen.

Lunds stift hänvisar till kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte, Kommentaren till KO 46 kap 3§:

”Även om jord- och skogsbruksarealerna minskar kommer förmodligen Svenska kyrkan ändå under lång tid vara en stor fastighetsinnehavare. Att skapa en rationell och effektiv organisation för förvaltning av dessa fastigheter samt även för prästlönefonderna är därför en viktig angelägenhet. Bland olika förvaltningsmodeller finns sådana som tveklöst uppfyller krav att vara effektiva och rationella, t.ex. sådana med en gemensam förvaltning för hela landet, men som inte har den lokala och regionala förankring som är önskvärd. En avvägning mellan dessa olika intressen leder till att förvaltningen bör ligga på stiftsnivå [...].”

En samordning mellan stiftet sker dessutom redan idag genom exempelvis ENSO och STEF mm. Dessutom har stiftet gemensamt antagit Färdplanen för klimatet och integrerat denna (kapitel 8) i det dagliga arbetet. Ett utökat samarbete mellan stiftet förordas också i betänkandet Att kroka arm – om ökad stiftssamverkan.

12.2.2 Hänsyn tas till samtliga hållbarhetsdimensioner (s. 319)

Utredningens förslag: Prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen. Nuvarande skrivning om **högsta möjliga totalavkastning utgår.**

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § första stycket

Nuvarande lydelse

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger **bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.**

Föreslagen lydelse

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen.* Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser det anmärkningsvärt att utredningen (citerad i denna enkätfråga) innehåller ett felaktigt påstående, där kyrkoordningens formulering sägs kräva "högsta möjliga avkastning" istället för "bästa möjliga". Ordet "bästa" antyder att en avvägning redan ska göras mellan olika intressen.

I första hand anser Lunds stift att befintlig skrivning fyller sitt syfte och inte behöver ändras.

Lunds stift tillstyrker att de fyra hållbarhetsdimensionerna förtydligas och balanseras mot varandra. Detta kan förtydligas genom att kyrkostyrelsen utfärdar en bestämmelse och då krävs ingen ändring av kyrkoordningen.

I andra hand anser Lunds stift att denna paragraf kan justeras för att balansera de fyra hållbarhetsdimensionerna. Se formulering nedan. Med undantag för denna eventuella ändring av kyrkoordningen anser Lunds stift inte att några förändringar behöver göras i kyrkoordningen.

Vad utredningen i sitt förslag avser med ordet "ändamålsenligt" är oklart och ordet kan inte anses tillföra något i detta sammanhang. Lunds stift vill påtala att ändamålet med prästlönetillgångarna enligt

9§ Lagen om Svenska kyrkan är att "bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse". Om "ändamålsenligt" hänvisar till ändamålet enligt lagstiftningen måste detta framgå, likaså om något annat avses med skrivningen.

Lunds stift avstyrker att ordet "uthållig" tas bort. Krav på en uthållig totalavkastning borgar för en uthållig och därmed i alla avseenden hållbar förvaltning. Ordet finns dessutom med i Skogsvårdslagens portalparagraf och används för att betona långsiktigheten i förvaltningen, d v s kraven på noggranna beräkningar av tillväxt och avverkningsnivå, fokus på god skogsvård och hushållning.

Om kyrkomötet finner att KO 46 kap 3 § bör formuleras om föreslår Lunds stift, baserat på synpunkterna ovan, följande förslag.

Ny lydelse (KO 46 kap. 3 § första stycket): "Prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. De ska förvaltas uthålligt och så resurseffektivt som möjligt samtidigt som hänsyn ska tas till andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet."

12.2.3 Skyddet av biologisk mångfald stärks (s. 320)

Utredningens förslag: Biologisk mångfald ska skyddas och främjas i förvaltningen. Dagens skrivning om skälig omfattning utgår därmed.

Ändrad paragraf: 46 kap. 8 § första stycket

Nuvarande lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning.*

Föreslagen lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald skyddas och främjas och kulturmiljövårdens intressen beaktas.*

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

I första hand anser Lunds stift att KO 46 kap 8 § inte ska ändras.

Ordet "ska" kan inte användas i detta sammanhang. Biologisk mångfald finns på all mark och i alla miljöer. Med föreslagen "ska"-skrivning går det inte att utföra några åtgärder över huvud taget i skogen. Ordet "skälig" är ett komplicerat ord i lagtext men Lunds stift anser att respektive stift ska ha mandat att bedöma vad som är skäligt skydd och främjande. Om "skälig" ersätts med "ska" blir det omöjligt att balansera de fyra hållbarhetsaspekterna (se p 12.2.2) då en av de fyra aspekterna ovillkorligen ska skyddas och främjas.

För det fall att kyrkomötet beslutar att formulera om KO 46 kap 3 § anser Lunds stift att hela stycket 12.2.3 ska tas bort. Eftersom biologisk mångfald inryms i begreppet ekologisk hållbarhet och därmed i punkten 12.2.2 ovan är stycket då överflödigt.

12.2.4 Skyddet av kulturmiljövården stärks (s. 321)
Utredningens förslag: Kulturmiljövårdens intressen ska beaktas. Dagens skrivning om skälig omfattning utgår därmed.

Ändrad paragraf: 46 kap. 8 § första stycket

Nuvarande lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning.*

Föreslagen lydelse

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk*

mångfald skyddas och främjas och kulturmiljövårdens intressen beaktas.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

I första hand anser Lunds stift att KO 46 kap 8 § inte ska ändras.

Ordet "ska" kan inte användas i detta sammanhang. Om "skälig" ersätts med "ska" blir det omöjligt att balansera de fyra hållbarhetsaspekterna (se p 12.2.2) då en av de fyra aspekterna ovillkorligen ska skyddas och främjas.

För det fall att kyrkomötet beslutar att formulera om KO 46 kap 3 § anser Lunds stift att hela stycket 12.2.4 ska tas bort. Eftersom kulturmiljövården inryms i begreppet social hållbarhet och därmed i punkten 12.2.2 ovan är stycket då överflödigt.

12.2.5 Försiktighet ska iakttas (s. 321)

Utredningens förslag: Förvaltningen ska vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att motverka skada för naturmiljö- och kulturmiljövården.

Ändrad paragraf: ett nytt andra stycke införs i 46 kap. 8 §

Föreslagen lydelse

För att motverka att en åtgärd i förvaltningen av prästlönefastigheter medför skada för natur- eller

kulturmiljövården ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.

Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift avstyrker detta nya stycke. Att bedriva skogsbruk utan att i någon mån skada naturmiljön ter sig omöjligt. Denna ändring skulle innebära att allt skogsbruk stoppas. Dagens kyrkoordningen reglerar detta tillfredsställande. För det fall KO 46 kap 3 § ändras täcks innehållet i denna paragraf helt och hållet in av den övergripande skrivningen i 12.2.2 som innebär att de fyra hållbarhetsdimensionerna ska balanseras med varandra.

12.2.6 Församlingarnas inflytande stärks (s. 322)

Utredningens förslag: En församling ska informeras om insatser som egendomsförvaltningar planerar inom deras geografiska område. När övergripande planering sker behöver också församlingens synpunkter inhämtas och beaktas.

Ny paragraf: 46 kap. 9 a §

Föreslagen lydelse

Stiftet ska informera en berörd församling om insatser och den hänsyn som planeras i förvaltningen. Vid övergripande planering av förvaltningen ska berörd församlings synpunkter inhämtas och beaktas.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift avstyrker det föreslagna skall-kravet. Att Lunds stift avstyrker förslaget innebär inte att arbetet med samråd inte kan förbättras men det ska regleras, hanteras och beslutas på stiftsnivå.

Övergripande planering är ett vitt begrepp som kan tolkas på många olika sätt. Här måste varje stift kunna göra en avvägning som tar hänsyn till de lokala förutsättningarna. Lunds stifts uppfattning är att församlingarna i stiftet generellt sett är nöjda med stiftets skogsbruk och med befintliga samråd. I Lunds stifts finns mycket tätortsnära skog och vid behov samråds med berörd församling, detta är en naturlig och viktig del i arbetet.

12.2.7 Tillsynen av förvaltningen utvecklas

I 46 kap. 5 a – 5 d §§ kyrkoordningen anges hur tillsyn och uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångar utformats.

Kyrkostyrelsen ska kunna ställa krav på åtgärd (s. 322)
Utredningens förslag: Kyrkostyrelsens nuvarande tillsyn utvidgas genom att krav på vidtagande av åtgärd ska kunna ställas.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 a §

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltning.

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av

prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår *utöver krav på vidtagande av åtgärd även råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltning.*

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift ser ingen anledning till ändring. Möjligheten för kyrkostyrelsen att förbättra samråden finns redan. Det krävs ingen ändring av kyrkoordningen för att uppnå detta. Inga krav på åtgärd bör förekomma utan förvaltningen är och ska vara delegerad till respektive stift.

Stiftsbidrag ska kunna hållas inne (s. 323)

Utredningens förslag: Vid allvarliga brister i förvaltningen av prästlönetillgångarna får kyrkostyrelsens hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits. Nuvarande skrivning om att kyrkostyrelsen ska tillskriva kyrkomötet utgår.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 c §

Nuvarande lydelse

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett

stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, ska kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet föreslå de åtgärder som föranleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.

Föreslagen lydelse

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, får kyrkostyrelsen *hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits.*

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Avstyrker bestämt förslag om vite. Att kyrkostyrelsen kan påtvinga stiftens åtgärder och hålla inne stiftsbidrag om stiftet inte "lyder" är inte i linje med Svenska kyrkans organisation. Kyrkoordningen ger redan kyrkostyrelsen möjlighet till föreskrifter och ingen ytterligare ändring erfordras.

Uppföljningen utvecklas och stärks (s. 323)

Utredningens förslag: Ordet samråd ersätts med uppföljning.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 d §

Nuvarande lydelse

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för *samråd om förvaltningen av prästlönetillgångarna.*

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till

överläggningar med företrädare för stiftet för *uppföljning* av förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kursiverad text i "Nuvarande lydelse": utgår enligt förslaget Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att det behövs någon ändring av kyrkoordningen. Uppföljning är en naturlig del av samråd. Detta kan utvecklas av stift och kyrkostyrelsen tillsammans utan att kyrkordningen ändras.

Årlig redovisning till kyrkomötet införs (s. 324)

Utredningens förslag: Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen.

Ändrad paragraf: ett nytt andra stycke införs i 46 kap. 5 c §

Föreslagen lydelse

Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis

- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Redan idag skriver kyrkostyrelsen en tillsynsrapport. Inget hindrar att denna tillställs kyrkomötet. Däremot anser Lunds stift inte att kyrkoordningen behöver ändras av denna anledning och Lunds stift avstyrker därför en ändring.

12.2.8 Urfolksrättslig princip införs (s. 325)

Utredningens förslag: Principen om fritt och informerat förhandssamtycke införs i kyrkoordningen. Åtgärder som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett sådant samtycke lämnats av den berörda samebyn. Överenskommelser som ingås med berörd sameby ska dokumenteras.

Ny paragraf: 46 kap. 3 a §

Föreslagen lydelse

En åtgärd i förvaltningen av en prästlönefastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett fritt och informerat samtycke lämnats av den berörda samebyn. Överenskommelse som ingås med en berörd sameby ska dokumenteras.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Innan beslut kan fattas i denna fråga bör risken för konflikter inom den samiska minoritetsbefolkningen (renägande/icke renägande) utredas ytterligare.

Lunds stift ser en risk med att ställa grupper inom minoritetsbefolkningen mot varandra och därmed riskera att skapa nya konflikter inom den samiska minoriteten.

12.2.9 Solidariskt kyrkligt ansvar för ett hållbart skogsbruk införs (s.326)

Utredningens förslag: Församlingar och pastorat med andelstal i prästlönetillgångarna ska kunna kompenseras vid en omställning av Svenska kyrkans skogsbruk. Syftet är att värna de ekonomiska förutsättningarna för de församlingar och pastorat som kan få mindre utdelning från prästlönetillgångarna, som ett resultat av omställningen. Stift, som tar stort ansvar för att ställa om sitt skogsbruk enligt den inriktning som kyrkostyrelsen beslutar, ska också kunna få compensation. Syftet är att premiera ansvarstagande. Kostnaden för compensationen ska bäras solidariskt inom Svenska kyrkan. För att möjliggöra en sådan modell föreslås dels införande av en hållbarhetsavgift för samtliga församlingar i Svenska kyrkan, dels en möjlighet att minska den andel av nettovinsten från förvaltningen av prästlönetillgångar som stiftet ska betala in till nationell nivå. Modellen innebär ett långsiktigt ekonomiskt hållbart system som möjliggör både upprätthållande av nivåer i stiftsbidrag från nationell nivå, samt bibehållen utdelning till församlingar och pastorat med andelar i prästlönetillgångarna.

Ändrade paragrafer: 44 kap. 3 och 46 kap. 5 §§

Föreslagen lydelse

44 kap. 3 § fjärde och femte stycket

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det även betala

en hållbarhetsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hållbarhetsavgift.

Nuvarande lydelse

46 kap. 5 § tredje stycket

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

Föreslagen lydelse

46 kap. 5 § tredje stycket

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.

Kyrkostyrelsen får besluta att beloppet till nationell nivå får sättas ned.

Kursiverad text i "Föreslagen lydelse": läggs enligt förslaget till i nuvarande lydelse

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Utredningen förslag om förändrat skogsbruk innebär lägre intäkter från skogsförvaltningen. Många församlingar har ansträngd ekonomi och en hållbarhetsavgift kan komma att belasta församlingarnas ekonomi hårt. Ett sätt att hantera hållbarhetsavgiften är att höja medlemsavgiften.

Det är dock tveksamt om medlemmarna kommer att acceptera en höjd medlemsavgift. Lunds stift befarar att medlemmar kan komma att lämna kyrkan om medlemsavgiften höjs.

Förslaget saknar konsekvensanalys både avseende effekterna av en höjd medlemsavgift och avseende inverkan på församlingarnas grundläggande uppgift för det fall församlingen väljer att ta kostnaden från befintliga medel.

Lunds stift anser att kostnaderna för utredningens förslag måste beräknas bättre och att respektive församling måste kunna beräkna vad kostnaden blir

för dem. Lunds stifts bedömning är, utifrån beräkningar av SLU på det faktiska skogsbeståndet, att kostnaden för förslaget är avsevärt högre än vad utredningen ger sken av.

I denna fråga krävs också en barnkonsekvensanalys. Vad innebär det för barn och unga om församlingar drar ner på verksamheten på grund av hållbarhetsavgiften? Oavsett hur omfördelningen av medel inom kyrkan görs så kommer det leda till att mindre pengar för församlingarnas grundläggande uppgift.

Om kyrkomötet beslutar att genomföra de föreslagna förändringarna av skogsbruket anser Lunds stift att denna kostnad bör bäras av nationella nivå och inte fördelas på församlingarna. Nationell nivå har medel som kan avsättas för detta ändamål om det anses prioriterat av kyrkomötet.

12.3 Mål och inriktning för skogsförvaltningen (s. 329)

Förslag markerade med * förutsätts beslutas av kyrkostyrelsen.

Utredningens förslag*: Målet för förvaltningen av skog som ingår i prästlönetillgångarna och av kyrkan ägd skog ska vara: Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga och existentiella värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta om detta utan beslut fattas på stiftsnivå. Det föreslagna är naturliga delar av dagens

skogsförvaltning. Alla värden ska balanseras utifrån de geografiska förutsättningarna.

12.3.1 Områden för biologisk mångfald och klimat (kolinlagring) (s. 330)

Utredningens förslag*: 20 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring). Målet ska vara uppnått 2030. Vid uppnående av denna nivå får nya frivilligt avsatta områden bytas mot andra tidigare avsatta områden med lägre naturvårdskvalité (max 1 %).

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta över stiftens i denna fråga. Respektive stift beslutar utifrån skogens beskaffenhet och de geografiska förutsättningarna. Miljö- och klimathänsyn är positivt men Lunds stift förespråkar försiktighet med att fastslå %-sats på nationell nivå. De geografiska förutsättningarna är avgörande för att naturvårdsnyttan ska vara så hög som möjligt samt att kolbindningen, d v s tillväxten i skogen, inte ska minska på medellång och lång sikt. Av den anledningen ska dessa beslut fattas på stiftsnivå.

Prioriterade naturtyper (s. 331)

Utredningens förslag: Vid utseendet av nya områden för biologisk mångfald och klimat bör följande naturtyper

prioriteras: alla områden som ingår i de stora sammanhängande naturskogarna som föreslogs skyddas av Skogsutredningen 2020, huvuddelen av de kvarvarande kontinuitetsskogarna, tillkommande ej brukad skog inom renskötselområdet, ädellövskog, kalkbarrskog, skog för artbevarande i övrigt enligt artskyddsförordningen samt vissa restaureringsmarker. Planeringen över vilka nya områden som berörs bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Avsättningar bör ske på stiftsnivå efter bedömning av faktiska naturvärden samt regionala bristanalyser, ej genom schabloner.

Lunds stift anser att tidsplanen i utredningen är för snäv och orealistisk.

12.3.2 Områden för anpassat trakthyggesbruk (s. 332)
Utredningens förslag*: Anpassat trakthyggesbruk bedrivs inom 47 % av arealen. Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 % över lägsta slutavverkningsålder för kolbindning i skogen (ökad kolsänka) och senare bättre substitution. Alla contortabestånd avvecklas inom en 10-årsperiod och ersätts med tall. Den generella hänsynen förstärks och omfattar fortsättningsvis 15 % hänsynsyta och virkesvolym.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis

- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta över stiftens i denna fråga. Respektive stift bör besluta utifrån skogens beskaffenhet och de geografiska förutsättningarna. Miljö- och klimathänsyn är positivt men att sätta %-satser i stället för att se vad som är lämpligt och genomförbart och vad som faktiskt medför klimat- och miljönytta är inte motiverat.

Lunds stift överhåller redan idag skogen 20% utöver avverkningsklar ålder utifrån rådande förutsättningar och skogsbestånd. Beslutet ska dock inte fattas av kyrkostyrelsen utan av respektive stift utifrån sina förutsättningar. Ett formellt beslut om att överhålla skogen skulle förmodligen dessutom omöjliggöra eventuell framtida handel med kolkrediter, vilket utredningen föreslår som en alternativ inkomstkälla. Lunds stift har ingen Contorta.

Hänsyn och anpassning (s. 333)

Utredningens förslag: Hyggesstorleken begränsas. Skogsstyrelsens målbilder för generell hänsyn tillämpas fullt ut varvid extra fokus läggs på hänsynskrävande biotoper, vattenmiljöer, fornlämningar och skador vid markberedning. Hänsynen gäller som medeltal i ett bestånd. Lövandelen ökar generellt och omföring sker av gran till tall (ståndorts- och klimatanpassning).

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser att beslut ska fattas på stiftsnivå, inte på kyrkostyrelsenivå. Hyggesstorleken begränsas till viss del idag av FSC-certifieringen men en strävan efter att medelhygget ska bli mindre är relevant och det eftersträvar även Lunds stift.

Skogsstyrelsens målbilder för generell hänsyn tillämpas redan idag och är implementerade i skogscertifieringen.

12.3.3 Områden för naturnära skogsbruk (s. 334)

Utredningens förslag*: 33 % av skogsinnehavet brukas med naturnära skogsbruk och underindelas enligt följande:

-Anpassning till rennäringens behov 8 %

-Blädning 10 %

-Hyggesfritt i övrigt – luckor, överhållen skärm 15 %

Planeringen av klassningen av bestånden bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod. I klassningsarbetet ska samverkan ske med berörda församlingar (jämför förslag till ny paragraf i kyrkoordningen i kapitel 12.2.6)

☐ Tillstyrker

☐ Tillstyrker delvis

☐ Avstyrker

☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta om detta.

Församlingarna ska inte behöva ta beslut om skogsbruksmetoder. Däremot ska församlingarna på sedvanligt sätt inkluderas.

Tillämpad forskning inom området saknas och kunskapsläget utvecklas snabbt. Stiftens bör ha möjligheten att utifrån de geografiska förutsättningarna anpassa val av bestånd och metoder.

Lunds stift anser att vedertagen terminologi bör användas, t ex FSC:s eller Skogsstyrelsens definition av hyggesfritt skogsbruk.

Lunds stift är negativt till en nationell storskalig omställning av skogsbruket på så kort tid. Det finns alltför stora risker med en sådan skyndsam och storskalig omställning och det saknas konsekvensanalyser på längre sikt. Lund stift förespråkar en omställning som bör genomföras i mindre skala och utvärderas regelbundet.

Utredningens förslag: Med naturnära skogsbruk menas ett multifunktionellt landskap, i allt väsentligt produktionsklassad mark, med skonsamt, småskaligt varierat skogsbruk med kombinerade mål och med följande komponenter av anpassning:

- Social hänsyn i vid bemärkelse, här avses bland annat friluftsliv, kulturmiljövård, rekreation och hälsa.

Särskilt fokus på tätortsnära skog

- Hänsyn till rennäringen
- Större lövandel där det är möjligt
- Stor andel naturlig föryngring
- Inslag av restaureringsåtgärder, bland annat ökning av områden med marklav

- Ingen gödsling
- Ingen dikning
- Inga främmande trädslag
- Ekologiskt funktionella kantzoner längs sjöar och vattendrag

- Hänsyn till ras och skred
- Klimathänsyn genom återvätning främst på dikade näringsrika torvmarker.

☐ Tillstyrker

☐ Tillstyrker delvis

☐ Avstyrker

☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Frågan är otydlig. Innebär förslaget ett införande av en inomkyrklig definition av begreppet naturnära skogsbruk? I så fall avstyrks detta.

Kyrkostyrelsen bör enligt Lunds stift inte besluta om detta och inomkyrkliga definitioner av skogsbruk förespråkas inte. Inte heller förespråkas ett inomkyrkligt system för klassning. Forskning, nya kunskaper och ett skogsbruk som kontinuerligt utvecklas och anpassas efter rådande förutsättningar förespråkas.

12.3.4 Preciseringar rörande områden för naturnära skogsbruk (s.335)

Anpassning till rennärings behov

Utredningens förslag: Målet avser mager tallskog i renskötselområdet. Dessa områden renskötselanpassas genom en hårdare röjning och gallring och ingen eller mycket skonsam markberedning. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 10 %.

☐ Tillstyrker

☐ Tillstyrker delvis

☐ Avstyrker

☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift avstår från att kommentera.

Blädning (s. 336)

Utredningens förslag: Blädning förutsätts ske i de kvarvarande kontinuitetsskogarna efter att huvuddelen avsatts för biologisk mångfald och klimat. I övrigt handlar det om befintliga flerskiktade skogar, heterogen granskog (blandskog). Då arealerna inte är tillräckliga för att omedelbart ställa om till blädning sker också planering av områden med inväxande blädningsskog där omställning från enskiktad till fler- eller fullskiktad skog förutsätts ske systematisk i berörda bestånd både i etablerings-, röjnings- och gallringsfas. Den generella hänsynnivån inom dessa områden är 15 %.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser att de lokala förutsättningarna måste få avgöra brukningsmetod. Lunds stift anser inte att det är meningsfullt eller lämpligt att det hyggesfria skogsbruket bryts ner i olika metoder såsom blädning, luckhuggning och överhållen skärm. Brukningsmetod ska beslutas av respektive stift. Om brukningsmetod ska regleras så bör blädning inkluderas i hyggesfritt. Att reglera på detaljnivå på detta sätt utan hänsyn till de faktiska förutsättningarna riskerar att vara kontraproduktivt.

Hyggesfritt i övrigt – luckor, överhållen skärm (s. 337)

Utredningens förslag: Övriga så kallade hyggesfria alternativ – luckor och överhållen skärm – planläggs på 15 % av arealen. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 15 %.

- ☐ Tillstyrker
- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Respektive stift bör besluta om %-nivåer utifrån de geografiska förutsättningarna. Inkludera blädning i hyggesfria metoder, se punkten ovan. Likaså bör metodval beslutas av stiftet och göras utifrån lokala förutsättningar.

12.4 Rennäringen och markförvaltningen (s. 337)

Utredningens förslag:

- **Fritt och informerat förhandssamtycke, FPIC, införs som princip i kyrkoordningen, se också**

12.2.8

- **Skogsbruket anpassas till renskötselns behov, se vidare 12.3.3 och 12.3.4**

- **Möjligheten skapas att genom avtal för organisationer med anknytning till det samiska folket utnyttja Svenska kyrkans skog för att hämta slöjdämnen.**

- **Heliga platser undantas i förekommande fall helt från skogsbruk. Dessa platser förvaltas gemensamt av samerna och kyrkan.**

- **Dialog på strategisk nivå etableras mellan företrädare för de nationella samiska organisationerna och Svenska kyrkan**

- **Samiska företrädare ges möjlighet till ersättning vid deltagande i samråd.**

- ☐ Tillstyrker
- ☐ **Tillstyrker delvis**

- ☐ Avstyrker
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift står bakom ursäkten till samerna.

Lunds stift avser inte yttra sig över detaljerna i utredningens förslag utan lämnar detta till mer berörda stift och församlingar. Lunds stift anser dock att det är problematiskt att utredningens förslag till viss del riskerar att skapa nya alternativt förstärka befintliga konflikter inom den samiska minoriteten.

Ett problem med föreslagen reglering i kyrkoordningen är att det inte finns någon oberoende part att vända sig till eller något avtal att luta sig mot vad det gäller förväntningarna på de deltagande parterna. FPIC finns som grund i FSC-certifieringen och FSC har löst detta genom gemensamma spelregler samt möjlighet till medling och slutligen en tvistelösningskommitté.

Lunds stift avstyrker att FPIC förs in i kyrkoordningen. Även i detta hänseende anser Lunds stift att Svenska kyrkan bör undvika inomkyrkliga definitioner och metoder där det finns etablerade sådana som tillämpas av övriga samhället.

12.5 Svenska kyrkans inriktning för ett hållbart jordbruk (s. 338)

Utredningens förslag: Följande områden föreslås prioriteras i förvaltningen av jordbruksfastigheter

- bibehålla markens produktionsförmåga och struktur samt förmåga att binda kol genom mindre markbearbetning

- bygga våtmarker/dammar mot övergödning och för tillgång till vatten för bevattning

- restaurera och sköta naturbetesmarker

- fortsatta energiåtgärder vid och på fastigheter (gårdsarrenden)

- bibehålla arealen åkermark.

- ☐ Tillstyrker

- ☐ Tillstyrker delvis
- ☐ **Avstyrker**
- ☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta om riktlinjer eller direktiv för jordbruksförvaltningen utan anser att förvaltningen fortsatt ska ske på stiftsnivå utifrån de lokala förutsättningarna. Det är viktigt för Lunds stift som stort jordbruksstift att värna den goda jorden och verka för ett långsiktigt och hållbart jordbruk och en god livsmedelsförsörjning. Lunds stift bedriver inget eget jordbruk utan all mark är utarrenderad. Lunds stift anser att den fria brukningsrätten ska värnas och att arrendatorerna ska kunna bedriva ett lönsamt jordbruk.

Nedan följer ställningstagande och kommentarer till respektive påstående.

- bibehålla markens produktionsförmåga och struktur samt förmåga att binda kol genom mindre markbearbetning

Lunds stift arbetar kontinuerligt för att bibehålla markens produktionsförmåga. När det gäller struktur kan det både vara fråga om att bibehålla strukturen men Lunds stift arbetar också för att förbättra strukturen. Att binda kol genom mindre markbearbetning är positivt där marken är lämplig för det och där befintlig arrendator anser det lämpligt.

- bygga våtmarker/dammar mot övergödning och för tillgång till vatten för bevattning
Lunds stift arbetar sedan länge kontinuerligt med detta.

- restaurera och sköta naturbetesmarker
Lunds stift anser att lokala förutsättningar måste avgöra om detta är lämpligt. Naturbetesmarkerna är viktiga för den biologiska mångfalden och Lunds stift är engagerade i frågan.

- fortsatta energiåtgärder vid och på fastigheter (gårdsarrenden)
Lunds stift arbetar kontinuerligt med detta.

- bibehålla arealen åkermark
Lunds stift anser att åkermark och jordbruksmark ska bevaras då sydsvensk jordbruksmark är mycket värdefull för matproduktion. Lunds stift är mycket restriktivt med att bebygga åkermark. Att alltid, utan undantag, bibehålla åkermark just i Lunds stifts förvaltning behöver dock inte alltid vara det bästa alternativet.

12.6 Insatser för att stärka genomförandet (s. 339)

Vad anser du/ni om utredningens förslag: För att underlätta genomförandet föreslås även att

- Kyrkostyrelsen inrättar ett råd för markförvaltning från den 1 januari 2026

- Särskilda omställningsmedel anslås för att underlätta omställningen

- Omfattande utbildningsinsatser görs inom området Naturnära skogsbruk

- Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn implementeras

- En befattning med hög skogsekologisk kompetens inrättas

- Samverkan med omgivande samhälle utvecklas, samt att

- Svenska kyrkans hemsida utvecklas för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångar

☐ Tillstyrker

☐ Tillstyrker delvis

☐ Avstyrker med motivering

☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Här är många frågor i samma fråga. Se Lunds stifts svar fråga för fråga nedan.

- Kyrkostyrelsen inrättar ett råd för markförvaltning från den 1 januari 2026

Avstyrker – Lunds stift avstyrker ett råd för markförvaltning på det sätt utredningen föreslår. ENSO och kyrkostyrelsen bör i stället utveckla det befintliga samrådet.

- Särskilda omställningsmedel anslås för att underlätta omställningen

Behovet och innebörden måste analyseras. Lunds stift anser att nationella nivå bör bekosta förslaget i sin helhet för det fall Kyrkomötet beslutar genomföra utredningens förslag.

- *Omfattande utbildningsinsatser görs inom området Naturnära skogsbruk*
Lunds stift avstyrker eftersom utbildning sker kontinuerligt i Lunds stift och alltid med beaktande av aktuell forskning. Lunds stift tar till oss nya metoder och arbetssätt baserade på vetenskaplig grund och har en kunnig skogsförvaltning.

- *Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn implementeras*
Lunds stift avstyrker förslaget. Lunds stift anser att det är bättre att använda befintliga och i branschen etablerade program. Att avvika från branschen avseende begrepp och mätmetoder försvårar jämförelser och medför inte ett bättre skogsbruk. Att ta fram ett eget uppföljningsprogram kan inte heller motiveras ur kostnadssynpunkt.

- *En befattning med hög skogsekologisk kompetens inrättas*
Lunds stift avstyrker eftersom det lokalt finns hög skogsekologisk kompetens hos bl a länsstyrelsen och skogsstyrelsen som stiftens regelbundet samarbetar med. Det kan inte anses vara nationell nivåns uppgift att centralt tillhandahålla skogsekologisk kompetens. Att använda experter i de frågor där det erfordras förespråkas och görs redan vid behov.

- *Samverkan med omgivande samhälle utvecklas*
Samverkan med omgivande samhälle är en ständigt pågående och naturlig del av dagens förvaltning.

- *Svenska kyrkans hemsida utvecklas för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångar*
Lunds stift tillstyrker förslaget att utveckla hemsidan för bättre kommunikation. Detta är ett pågående arbete och Lunds stift ställer sig positivt till att öka kunskapen om skogsbruket. Det är viktigt med transparens och öppenhet beträffande Svenska kyrkans verksamhet.

12.8 Ändring av konsolideringsreglerna (s. 342)

Utredningens förslag: Konsolideringsreglerna förändras enligt följande.

- Schablonskatteavdraget i konsolideringstakets fastighetsdel tas bort.

- Det sker en trappstegsvis höjning av högsta konsolideringsgrad i takets fonddel vid hög allokering mot fond. Stift som är allokerade mot fond till mer än 50 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 150 procent medan stift som är allokerade mot fond till mer än 75 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 160 procent. Övriga stift behåller nuvarande högsta tillåtna konsolideringsgrad om 140 procent.

- När fondkapitalet till följd av fastighetsaffärer tillfälligt sänks över ett årsskifte kan avsteg från konsolideringsreglerna göras för aktuellt stift. För att få ett snabbt beslut bör kyrkostyrelsen delegera beslutsrätten i denna del till generalsekreteraren.

☐ Tillstyrker

☐ Tillstyrker delvis

☐ Avstyrker

☐ Ingen uppfattning

Kommentera gärna ovanstående svar

Lunds stift tillstyrker förslaget. Det är positivt och efterfrågat att reglerna ses över. Det är positivt att avsteg från konsolideringsreglerna kan göras vid behov för att undvika negativa konsekvenser för församlingarna.

Har du/ni några ytterligare kommentarer på utredningen?

Se bifogat dokument var i Lunds stift ytterligare redogör för sin inställning till utredningen och utredningens förslag.
